

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:	Lambrecht Kálmán		
Cím:	Az öreg lepkegyűjtő halála		
Forrás:	Budapesti Hírlap		
(Hely)	(Idő)	(Köt. v. füz.)	(Ol)
Bp.	1931. IV. 3.		

Osztályozás

Tár:	92
Hely:	Piso Kornél
Idő:	"1931"
Személy:	

Az öreg lepkegyűjtő halála

Nagypénteken délután Béke-Magyarország egyik érdekes egyéniségét kísérik utolsó útjára a budai Farkasrét esőndes temetőjében. *Piso Kornél* a Nagyhat szerdáján hajnalban meghalt és pénteken temetik.

Az elmúlt szomorú hírére a családtagokon és legközelebbi hozzátartozókon kívül már csak kevesen figyelnek fel. Mert az öreg úr nyolcvankét esztendőskorában tért meg az anyaföldre. Kortársa édes kevés lehet már életben. Nevére is jobbadán már csak azok emlékeznek, akikhez szorosabb kötelek fűzték.

Pedig *Piso Kornél* neve alig egy emberöltővel ezelőtt ismert volt nemcsak idehaza, de külföldszerte is. Idehaza egyik utolsó mohikánja volt annak az erdélyi románságnak, amely szívvel-lélekkel magyarnak vallotta és érezte magát. Neve, szénfekete, göndör fürtökbe esavarodott haja, szúrós szeme, mokány termete az erdélyi havasok román eredetű fiát mutatta. De a szíve, a lelke, egész egyénisége lángoló, rajongó magyar volt. Magyar, akivel megesegett, hogy választások idején saját minisztere ellen korteskedett és ellenzéki állásfoglalásának következményeit is férfiasan viselte: elhagyta Zólyom bércseit, hogy Liptó havasai között hirdesse tovább a maga fanatikus rajongását.

A magyar erdészársadalom egyik legképzettebb tagját tisztelte benne. Országos nevégy a hivatásával határos, ha nem is hivatalos passziójával alapozta meg. Legkészkedel

pillangókat gyűjtött: entomológus volt. Kiemerőltön át járta Erdély mezőségét, a Hagita lejtőit, Máramaros őserdeinek tisztáit, Zólyom hegyét-völgyét: a Sturecz havast, Besztercebánya határát, Zólyom várának hegyoldalát, Liptó és a Szepesség napsütötte zúgait, Dél-Magyarország réteit, a Dunántúl szeli lankáit, hogy évről-évre ezrével gyarapítsa eleinte lokális, később országos, végezetül mávilágviszonyokban is számottevő, csodálatos gazdag pillangógyűjteményét.

Piso Kornél számára a lepkészet többet jelentett szenvedélynél. Neki a pillangógyűjtés második éneke volt, amelyben egész egyénisége felolvadt. Hajlott korában is fúrge kézzel fogdosta össze egyetlen biztos mozdulattal a napfény hímörös gyermekeit, acélos kezű nőies gyöngédséggel formálta esztétikus sorokba a tizezernyi pillét. Nappal elmaradhatatlan kísérője volt hórígorgas lepkéhálója, éjjelente pedig bódító doboza, amelyben elkábitotta a külön dekortumokkal a fák kérgére esábitott legrezős esápu szendereket.

Piso Kornél még abban az időben erdészkedett, amikor tömzsi alakján az erdészek szép egyenruhája díszlett. De akár ebben járt, balján görbe kardjával, akár civilben, mindig egész udvar kísérte: népes gyereksereg, amely nem tudott betelni hatalmas lepkéhálója csodálatával.

A formákra sohasem adott. Császárkabátot, cilindert csak felesége nagy kérésére és akkor is csak kivételes alkalmakra öltött: mondjuk egy kötelező látogatás visszaadásakor. Ma is látom a családi körben sokat emlegetett jele-

netet, amikor nagynehezen rá tudták venni, hogy egy tikkasztó nyári napon elmenjen stácvizitbe. Felesége — nékem felejtethetlen nagynéném, — sok rábeszéléssel ünnepi díszbe kényszerítette. Végére el is indultak. De alig hogy a Garampartra léptek, valami ritka lepke suhant el Kornél bátyám előtt.

Bizony leröpült a fejről a nagy gonddal kisimított cylinder és ügvet sem vetve az út porára, el is esipte a ritka zsákmányt. A szegény áldozat azután — finom rovartüre nyársalva — odakerült az összeborzolt cylinder mellé. Mit bánta ő azt, hogy a filiszterek megütköznek efféle csekélységekben — ő úgy mondotta: pusztaságokon!

De hitet teszek rá, hogy mindez és az ő temérdek egyéb bogará nem különködés volt nála, hanem lelki szükség nemes gyűjtőszendélyének kiélése. Ez vezette, amikor évtizedeket szentelt az erdészeti hasznos és káros rovarok: a fűrkeszek és hernyók tanulmányozásának.

Hónapokat töltött az apácapillangó hernyóinak milliárdjai gyötörte fenyvezek ölen. Éveket szentelt annak, hogy meghonosítsa idehaza Kelet pazar selemlepkéit: az *Anthera Attacus synthia* és *Perny* néven megeseodált fajokat. Dédelgetett kísérleti állatait a bálványfi lombjával etette. Legkisebb leánya, *Valika* és jómagam máig sem felejtettük el azt a korholást, amelyben részünk volt, amikor két hétre reánk bízott apró hernyói a mi gyereksorban végzett gondozásunk alatt szertemáztak a garamparti lakás szobáiban.

A párizsi világiállításra *Piso Kornél* álli-

totta össze a magyar erdők hasznos és káros rovarait. Szép és gazdag gyűjteménye, amelyet hetekig tartó munkával maga montírozott a Szajnaparton, ma a Mezőgazdasági Múzeumban látható. Természetes, hogy Párizsban is minden szabad percét a Montmartre lejtőin töltötte. Össze is barátkozott néhány francia bogarással. Egyikük ígért is neki valami ritka hernyót. De hát ez a derék francia is szórakozott lepkész volt és bizony elfeledte magyar kollégája vezetéknevét, sőt még akkori címét: *Bustyaháza* nevét is. Kapta hát magát és élő hernyókkal megtöltött dobozát egyszerűen így címezte meg:

Monsieur Cornelius, Marmarosch, Hongroise.

A derék magyar posta még e hiányos címzés ellenére is kikézbésítette a csomagot. Először elvitték Máramaros székhelyére: Máramarosszigetre. Mikor azután ott meglátták a tartalmát: a nyüzsgő hernyókat, elvitték *Bustyaházára*, ahol a vármegye egyetlen hernyókedvelője élt.

Élt pedig kétlaki életet. A hivatalán kívül csak egy helyen kellett keresni: külön favázar rovarházában, ahol a legtöbbet tartózkodott. Egy kegyetlen őszi viharos éjjelen kigyulladt a rovarháza és tenger lepketete me porrá égett. De *Piso Kornél* nem kedvetlenegett el: újra kezdte a gyűjtést és újra összevadászott ezernyi pillangót.

Abból az entomológus-gárdából, amelyhez *Piso Kornél* tartozott, s amelynek ismert-nevű tagjai: néhai való *Mocsáry Sándor*, *Kuthy Dezső*, *Abafi Aigner Lajos* már rég sírba szálltak, már csak öreg tudós *Horváth*

Géza, a magyar bogarászok és lepkészek örök-
ifjú nesztora él.

Mikor Piso Kornél a világháború elején,
mint nyugalmazott főerdőtanácsos, Pudára
költözött, ott is folytatta a lepkevadászatot és
még néhány évvel ezelőtt is gyakorta feltűnt
jellegzetes alakja a Vérmezőn, a Svábhegyen.

Az utolsó éveket már szobához láncolva
töltötte. Ekkor már csak gondolatban járta
a verőfényes napban sütkérező, pillangószár-
nyak ragyogásától ékes lejtőket. Valahány-
szor felkerestem betegágyánál, mindig hálá-
san szorítottam meg egyre reszketőbb kezét.
Mert ez a kéz vezetett első kirándulásaimon
és ennek köszönhetem, hogy magam is ter-
mészetvizsgálóvá lettem.

Az őszintén érzett hála jegyében teszem le
koporsójára e néhány soros megemlékezést.

Lambrecht Kálmán